

ПОЗИЦИЯ НА ИЗПЪЛНИТЕЛНИЯ КОМИТЕТ НА КНСБ

относно правителствените политики и мерки в краткосрочен и средносрочен план

През март тази година КНСБ вече предложи за обсъждане в специален Меморандум към политическите сили своята цялостна визия за социално-икономическото и обществено-политическото развитие на България през периода 2013-2017 г. Това е ангажимент, който ние дължим на нашите синдикални членове, но и своеобразен лакмус за намеренията на новото правителство, независимо от неговия състав и партийна подкрепа. По своята същност Меморандумът представя нашата широкоспектърна концепция с обвързани цели, задачи и инструменти за целия последващ политически мандат.

В същото време ние сме свидетели на поредната патова ситуация след проведените извънредни парламентарни избори. Резултатите показват наличието на ясно изразена политическа нестабилност, в която всеки се опитва да си припише определени дивиденди, а за да се постигне съгласие трябва да се обединят принципно несъвместими възгледи и идеологии. За капак е заявена готовност за касиране на вота, с което се поставя под съмнение легитимността на 42-то Народно събрание.

В тази сложна ситуация КНСБ призовава към отговорни действия избраните от народа политици за бързо сформирание на работещо правителство, което да разреши натрупани множество проблеми в условията на икономическа и социална криза, а с това и да даде ясен знак за преодоляване на безсмисленото политическо противопоставяне. Пред България стоят редица предизвикателства – икономическа депресия, опасност от срив на енергийния сектор, нарастваща безработица, бедност и отчаяние, за преодоляването на които е необходим пакет от краткосрочни и средносрочни мерки.

През следващите месеци трябва да бъде договорено в окончателен вид и Споразумението за партньорство на България с ЕС за новия програмен период, което ще очертае основните финансови инструменти за кохезия, но и условията и реформите, гарантиращи тяхното получаване. Този документ има стратегическо значение за развитието на страната ни до 2020 г. и разработването му изисква много

компетентност, отговорност и обща ангажираност на политическите сили, на социалните партньори и експертните среди.

Изхождайки от така очертаната ситуация, КНСБ намира за уместно още веднъж в синтезиран вид да предложи приоритетните направления и най-важните мерки и политики, които да се следват от новото правителство с два хоризонта.

I. НЕОТЛОЖНИ МЕРКИ ДО КРАЯ НА 2013 Г.

За да бъдат реализирани по-долу посочените мерки, трябва да бъде ревизиран Държавния бюджет за 2013 г.

1. Мерки по доходите и тяхното облагане

- Увеличение на минималната работна заплата (МРЗ) на 340 лв. от 1 юли 2013 г.
- Въвеждане на необлагаем минимум за доходите до размера на МРЗ – 340 лв. още от 1 юли 2013 г. и успоредно повишаване на тавана на социално-осигурителния доход – до 2500 лв.
- Увеличаване на годишната квота на необлагаемите ваучери за работническо хранене от сегашните 160 млн.лв. на 240 млн.лв. – от 1 юли 2013 г.
- Изплащане на добавка от по 30 лв. на месец към обезщетенията за безработица с размер до 200 лв. месечно включително - от 1 юли т.г. (64,1 хил. човека, по 30 лв., по 6 м. - 11,4 млн.лв.).
- Диференцирано еднократно плащане към пенсиите до 200 лева, включително (ноември-декември): от 50 до 20 лв., в зависимост от размера на пенсията (около 830 хиляди човека, средно плащане 35 лв., общ разход около 30 млн.лв.) /**Вариант:** на всички лица с пенсия до 200 лв. вкл. по 50 лв. еднократно – общ допълнителен разход 41 млн.лв.
- Увеличение от 1 юли 2013 г. на обезщетението за отглеждане на малко дете до 2 г. възраст на 310 лв. (41 хиляди майки по 70 лв., по 6 м. – 17 млн.лв.).
- Увеличаване на натуралния размер, служещ за база при определяне на целевите помощи за отопление за новия отоплителен сезон 2013-2014 г. на 500 квтч. (300+200), вместо сегашните 350 квтч. (200+150) (необходимите допълнителни средства са около 29 млн.лв. за сезона: 300 квтч = 328,60 на човек; 500 квтч = 467 лв.; разликата от 138,40 x 210 711 човека).

2. Мерки на пазара на труда

До края на 2013 г. (при минимална работна заплата от 340 лв.) да се увеличат средствата по НПДЗ с 31 млн. лв., от които:

- Допълнително средства за наемане на безработни до 6 месеца чрез субсидирана заетост (заплата и осигуровки за сметка на работодателя 26 843 838 лв.) за осигуряване заетост на 7150 безработни лица. Средствата следва да бъдат разпределени към няколко програми, които няма да формират

голяма преходна заетост за 2014 г. и ще дадат възможност за задържане на безработицата през най-тежките зимни месеци:

- Национална програма "От социални помощи към осигуряване на заетост" - да бъде увеличен броят на заетите с 3 000 лица (необходими средства 11 057 760 лв.);

- Национална програма "Асистенти на хора с увреждания" - да бъде увеличен броят на заетите с 3 000 лица (необходими средства 10 515 366 лв.);

- Програма „Старт в кариерата” - да бъде увеличен броят на включените в нова заетост с 800, с което ще се даде възможност на повече младежи да намерят своето първо работно място (необходими средства 4 300 512 лв.);

- Допълнително средства за Национална програма „Нова възможност” с цел - увеличаване броят на заетите лица с нови 350 (необходими средства 970 200 лв.).

- Актуализиране на възнагражденията по вече сключени договори пропорционално с увеличението на минималната работна заплата (необходими средства 4 170 709 лв. при МРЗ 340 лв.).
- Незабавно следва да се приемат всички нормативни документи (в това число, свързани с европейските инструменти), като - промяна на Закона за професионално образование и обучение и Закона за висшето образование, указания и приложения към тях, включително процедури, гарантиращи завършване на реформата в образованието в контекста на предварителните условия по Споразумението за партньорство 2014–2020 г., включително въвеждане на елементи на дуалната образователна система.
- Спешно регламентиране на института на стажуването в различните му форми (стажове: по време на обучение; като част от задължителната професионална подготовка; като част от програмите и мерките от активната политика на пазара на труда; на свободния пазар на труда и международни стажове).

3. Общи икономически и структурни мерки

- Промени в Закона за обществените поръчки: улеснен достъп на повече фирми до процедурите, в т.ч. малки и средни предприятия; недопускане на фирми, нарушаващи трудовото законодателство и минималните договорени трудови стандарти; при поръчки за бързо оборотни стоки да се дава предимство на преките производители; промени в закона, недопускащи неговото заобикаляне, когато се изпълняват поръчки между свързани лица.
- Избор на членовете на т.н „регулатори” от парламента. Осигуряване на ефективен обществен контрол върху дейността на регулаторите – обществени надзорни съвети с право на отлагателно вето върху непрозрачни и необосновани проекторешения на регулаторите.
- Промени в Закона за защита на конкуренцията за равноправно третиране от големите търговски вериги на българските производители спрямо

чуждестранните такива. Равноправно третиране спрямо входните такси, търговските отстъпки и сроковете на плащане. За бързооборотните стоки да се договаря преобладаващо присъствие на тези от български произход.

- Недопускане на офшорни фирми до участие в приватизация и до търгове по ЗОП.
- Увеличаване капитала на Българска банка за развитие. Приоритетно предоставяне на средства за банката по инициативата „Джереми“ за преференциално кредитиране на МСП. Създаване на преференциални кредитни линии за експортноориентираните производства. Използване на офисите на „Български пощи“ ЕАД за създаване на клонова мрежа на ББР.
- Спешни мерки за оздравяване на енергетиката:
 - изготвяне на балансирана и съгласувана програма за параметрите в енергийния сектор за новия регулаторен ценови период 01.07.2013 – 01.07.2014г.;
 - точна преценка на мястото на българските ТЕЦ, а оттам и на възгледобивните дружества в регулирания пазар (енергийния микс) и за мерките, които биха позволили тяхното излизане на свободния пазар;
 - решаване на проблема с цените на българските въглища;
 - радикално намаляване на такса пренос за износ на ел.енергия за осигуряване на товарването на енергийните мощности и на възгледобива;
 - създаване на фонд „Зелена енергия“, с оглед премахване на добавката за „зелена енергия“;
 - предоговаряне на условията за изкупуване на енергия от двете американски централи с оглед премахване на добавката за „невъзстановяеми разходи“;
 - предоставяне на преференции за изкупуване на ток само за високоефективни когенерации за намаляване на добавката за „кафява енергия“;
 - договаряне на дерогация по квотите за въглероден диоксид, с оглед даване на възможност за инвестиции в очистващи инсталации;
 - недопускане на фалит на „НЕК“ ЕАД.
- Държавата да поеме отговорността на собственик при покриване задължения на „Холдинг - БДЖ“ ЕАД .
- Прилагане на допустима държавна намеса за подкрепа дейността на „ВМЗ“ ЕАД, Сопот, с оглед избягване на неговата несъстоятелност в случай, че не се осъществи приватизацията му.
- Изплащане на дължимата от държавата субсидия за „Български пощи“ ЕАД, на основание, че дружеството извършва т.нар. универсална пощенска услуга.

4. Спешни промени в нормативни актове

- Гарантиране на изплащането на заработени трудови възнаграждения, с оглед формулираното конституционното право (чл.48, ал.5 КРБ) на *"... заплащане, съответстващо на извършената работа ..."*. Това може да се постигне чрез система от допълнения на текстове в Кодекса на труда, ГПК, Търговския закон и Закона за гарантираните вземания на работниците и служителите, както и други закони, изработени в сътрудничество и след консултации от страна на Държавата със социалните партньори.
- Даване възможност на представителните синдикални и работодателски организации, по тяхна инициатива, или по искане на държавата, чрез двустранни споразумения да се уреждат въпроси, свързани с предмета на сътрудничеството по чл.3 от Кодекса на труда, като държавата поема задължението правно-нормативно да ги уреди и гарантира.
- Министерски съвет или народни представители от подкрепящите програмното правителство партии, да инициират пред Конституционния съд искане за установяване на противоконституционност на чл.2, ал.1, т.31 от Закона за публичност на имуществото на лица, заемащи висши държавни, обществени и други длъжности в публичния и частния сектор.
- Чрез Правилника за организацията и дейността на Народното събрание:
 - да бъде възстановен Консултативния съвет към Постоянната комисия по труда и социалната политика в НС, като естествено продължение на ангажиментите на Държавата по чл.3 от КТ към социалните партньори;
 - да се създаде механизъм, чрез който внесени от народни представители законопроекти от предметния кръг на тристранното сътрудничество (чл.3 от КТ), освен към съответните постоянни комисии на НС, да бъдат насочвани за вземане на мнение по тях и от НСТС;
 - да бъдат създадени обществени съвети към постоянните комисии на Народното събрание (това предполага да бъдат разработени и приети чрез изменения и допълнения в Закона за юридическите лица с нестопанска цел критерии за национална представителност на организациите и сдруженията на гражданите).
- Допълнение на Наказателния кодекс, чрез което да се търси наказателна отговорност:
 - на лицата, които пречат на гражданите, на работниците и служителите, включително и на държавните служители, да упражняват правото си на сдружаване, вкл. и синдикално;
 - на лицата, които осъществяват закононарушения, свързани с действието на осигурителните системи.

II. МЕРКИ ЗА 2014 Г.

Бюджетната прогноза следва да бъде коригирана и при разработването на Бюджет-2014 г. да бъдат заложили следните параметри в макрорамката:

- ръст на БВП не по-малко от 4%;
- ръст на заетостта – 2%;
- средногодишна инфлация (ИПЦ) – 3%;
- номинален ръст на средната работна заплата – 10%;
- преразпределение през бюджета 39-40%;
- бюджетен дефицит – до 2%.

Вътрешното търсене следва да бъде задвижено посредством увеличение на доходите / потреблението и инвестиционната активност. При липсата на достатъчно вътрешни и преки чуждестранни инвестиции, правителството трябва да се ангажира с публични инвестиции с ефективно производствено предназначение, вкл. и през увеличаване на държавния дълг.

1. Мерки по доходите

- Изработване на механизъм за ежегодно договаряне на МРЗ, който да се опира на социални и икономически критерии и показатели за съотношение (спрямо линията на бедност, средната работна заплата). От 1 януари 2014 г. – договаряне на нов размер на МРЗ, с цел постепенно доближаване до съотношение 50% спрямо средната работна заплата.
- Ръст с не по-малко от 10% на средствата за работни заплати за всички бюджетно финансирани дейности от началото на 2014 г.
- Ревизия на въведения от предишния кабинет „нов модел на заплащане на служителите в държавната администрация” и гарантирано нарастване на работните заплати във всички структури на държавната администрация.
- Увеличаване на делегираните бюджети в средното образование с 18%, с оглед да се гарантира 14% ръст на работните заплати, изграждане и модернизирание на съществуващата материално-техническа база и повишаване качеството на предоставяните услуги.
- Подкрепа и стимулиране на колективното трудово договаряне в реалния сектор чрез нормативни промени:
 - гарантиращи предоставянето на необходимата по обем, дълбочина и разрези статистическа и отчетна информация за подпомагане преговорите на различни нива;
 - регулиращи използването на многофакторни системи и схеми за заплащане, вкл. препоръчителна норма на процентно съотношение (80:20) твърда към подвижна част на brutната работна заплата;

- недопускащи прекалена асиметрия в разпределението, нормата на печалба и компенсацията на наемния труд.
- Осъвременяване на пенсиите от 1 юли по Швейцарското правило.
- Нормативно регулиране правата на ранно пенсиониране при адекватен размер на пенсиите, в зависимост единствено от приноса им като стаж и осигурителен доход на работещите от първа и втора категория труд.
- Привеждане законодателството в областта на осигуряването в съответствие с Националното споразумение между социалните партньори от ноември 2010 г. и изискванията на Конвенция 102 на МОТ:
 - ежегодна индексация на пенсиите с 50 на сто от инфлацията и 50 на сто от ръста на средния осигурителен доход за предходната година;
 - преустановяване нарастването на възрастта за пенсиониране и продължаване на този процес от началото на 2021 г. с по 6 месеца на година;
 - преизчисляване в 2017 г. на всичките (а не само на новоотпусканите) пенсии с К 1,2 за всяка година осигурителен стаж;
 - принципно решение за отпадане тавана на пенсиите;
 - гарантиране правото на обезщетение за безработица на заетите в сезонна и друг вид временна и гъвкава заетост и пр.
- Въз основа на задълбочен анализ и актюерски разчети прецизиране на основните принципи и правила за функциониране и инвестиране на средствата от „Сребърния фонд“.
- Установяване на нов минимален размер на обезщетението за безработица 9,00 лв. (60 на сто от 340 лв. МРЗ). Мярката ще засегне около 70 хил. човека. Допълнителният разход за промяната ще възлезе на около 35-40 млн.лв.
- Увеличаване размера на Гарантирания минимален доход (ГМД) за целите на социалното подпомагане на 75 лв. от 1 януари 2014 г. и поетапно ориентиране към прилагане на официалната линия на бедност като критерий за достъп до социално подпомагане (разширение на обхвата на програмите за социално подпомагане с около 40-45 хиляди човека).

2. Данъчни промени

- Продължаване на данъчната реформа в посока подобрена справедливост и повишена солидарност чрез:
 - прилагане на семейно подоходно облагане с високи стимули на 1-детния и 2-детния модел;
 - допълнителни данъчни стимули при повишаване на квалификацията;

- завишено данъчно стимулиране за допълнителното доброволно пенсионно и здравно осигуряване, за безработица, за застраховка „живот“;
- въвеждане на данък върху финансовите трансакции;
- повишаване на 10% на данъка върху приходите от дивиденди.

3. Мерки на пазара на труда

- Увеличаване на средствата за заетост и квалификация в новия НПДЗ в размер на не по-малко от 165 млн. лв., за да се спази правилото за допълняемост и за да се осигури заетост на около 45 000 безработни.
- 30% от средствата за активна политика на пазара на труда да бъдат насочени към програми и мерки за заетост и квалификация на младежи до 29 годишна възраст, като чрез тях се осигури заетост на 11 000 младежи и професионална квалификация и обучение по ключови компетенции за 10 000 младежи.
- Разработване и прилагане на мерки, насочени към развитието на „белите“ работни места, особено в по-слабо развити региони с потенциал за създаване на центрове и услуги за балнеолечение, използване на природните ресурси и изграждане на социална инфраструктура. Насърчаване обучението и преквалификацията на безработни лица над 50 годишна възраст за заемане на тези места и подготовка на младежи, които постепенно да ги заменят след достигане на пенсионна възраст.
- Въвеждане на ключовите характеристики на дуалната система за образование и обучение чрез: доразработване и надграждане с консенсусно приети елементи на дуалната система на ДООИ / стандарти във всички професионални направления и разработване и приемане на *минимални изисквания* към предприятия, предлагащи места за професионално образование и обучение, с цел гарантиране на качествено професионално обучение съобразно технологичния процес.
- Разработване на механизъм за откриване на индивидуални сметки за обучение за лица с по-висока квалификация, по които да се акумулират ресурси (финансови средства, учебни часове и др.) от страна на различни източници - държава, работодател, заето лице, за обучение и кариерно развитие по специално разработен и законодателно уреден механизъм.
- Въвеждане на индивидуални кредитни карти за продължаващо професионално обучение (формално или неформално, редовно или задочно), покриващи включително средствата за учебни материали, пътни и др. разходи, при нискодоходните лица с ниска квалификация.
- Разработване и прилагане на комплексна програма, насочена към младежи до 29 годишна възраст „България на бъдещето“, в която да бъдат предвидени средства за:

- квалификация и преквалификация на младежи по професии, ориентирани спрямо търсенето на пазара на труда;
- субсидирана заетост чрез осигуряване на стажуване и чиракуване в предприятия от реалната икономика;
- обучения по ключови компетенции на безработни младежи, имащи професия;
- социално подпомагане на крайно нуждаещи се младежи, които имат необходимото образование, но не могат да намерят работа;
- повишаване на здравната култура на младежите;
- подпомагане на млади семейства, в които единият или и двамата членове са безработни, особено на семейства с малки деца;
- мерки за задържане на висококвалифицирани младежи чрез насърчаване на предприятията да ги наемат, както и подобряване условията за включването им в научна дейност и разработване на иновации („младежки пул на знанието“);
- други подходящи мерки, вкл. пасивни, повишаващи сигурността на безработни младежи.

4. Стратегически инвестиционни и структурни мерки

- Разработване на програма за реиндустриализация на страната и създаване на Национален инвестиционен фонд със средства от европейски програми, който да предлага инвестиционни заеми.
- Ясно дефиниране на държавните приоритети за развитие на отрасли и браншове на националната икономика. Допустима държавна намеса за ориентиране на инвестициите и подпомагане развитието на приоритетните сектори.
- Особено внимание заслужават: добивна промишленост, енергетика, ИКТ, електроника и електротехника, металургия и машиностроене, химическа промишленост, хранително-вкусова промишленост, селско стопанство, транспортна инфраструктура, фармацевтика, туризъм.

5. Разработване на документи и нормативна база

- Разработване и приемане на втора Национална пътека за гъвкава сигурност на пазара на труда, въз основа на 4-те компонента от концепцията на ЕС за гъвкава сигурност.
- Нормативни регламенти за повишаване на институционалната подкрепа за колективното трудово договаряне:
- ратифициране на *Конвенция 154 на МОТ* за насърчаване на колективното трудово договаряне;

- решаване по категоричен начин *правото на колективно трудово договаряне за държавните служители*;
- превръщане на процесите на *разпространение валидността* на отрасловите/браншовите колективни трудови договори в постоянна практика и действителен инструмент за борба срещу сивата икономика, полулегалната заетост и нелоялната конкуренция;
- развитие на нормите относно *контролните функции на ИА „ГИТ“*, касаещи сключването, изменението и изпълнението на колективните трудови договори.
- Нормативна уредба на колективните действия за защита на интересите на работниците/служителите:
 - гарантиране *правото на стачка* за защита на социални и икономически интереси;
 - регламентиране на *национални и отраслови/браншови* стачни действия;
 - гарантиране на правото на ефективни стачни действия на *държавните служители*;
 - издигне статута, ролята и мястото на *Националния институт за помирение и арбитраж*.
- След въвеждане в Конституцията на РБ на възможността за създаване на особени юрисдикции, чрез допълнения в съответните закони – по съдебните райони да се създадат обществени трудови съдилища със съдебни състави от представители на работниците и работодателите.

Убедени сме, че по горепосочените приоритетни направления, политики и мерки могат да бъдат постигнати компромисни решения, както между отделните политически сили за подкрепата им, така и между социалните партньори – в интерес на българските граждани, бизнеса и наемния труд, за една по-добра перспектива пред младите и по-възрастни поколения, днес, а не в необозримото бъдеще.

ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ПОЗИЦИЯТА

Приложение 1:

Ефекти от въвеждането на необлагаем минимум за доходите до размера на МРЗ – 340 лв. и успоредно повишаване на тавана на социално-осигурителния доход – до 2500 лв.

За РЗ в размер на 340 лв. бруто:

- Нето разлика: + 29,61 лв.
- Нето разлика в % към брутната сума: 8.70%
- Стара и нова данъчно-осигурителна тежест (21.6%; 12.9%)

За РЗ в размер на 800 лв. бруто:

- Нето разлика: + 34,00 лв.
- Нето разлика в % към брутната сума: 4.25%
- Стара и нова данъчно-осигурителна тежест (21.6%; 17.4%)

За РЗ в размер на 1600 лв. бруто:

- Нето разлика: + 34,00 лв.
- Нето разлика в % към брутната сума: 2.125%
- Стара и нова данъчно-осигурителна тежест (21.6%; 19.5%)

За РЗ в размер на 2500 лв. бруто:

- Нето разлика: + 0,83 лв.
- Нето разлика в % към брутната сума: 0.033%
- Стара и нова данъчно-осигурителна тежест (20.2%; 20.2%)

Приложение 2:

Брой лица, обхванати от предложенията на КНСБ по социална закрила и МРЗ:

1. От добавката към обезщетението за безработица и неговото увеличение от началото на 2014 г.:

64 до 70 хил. лица

2. От добавка към пенсиите:

830 хил. човека

3. От увеличение на обезщетението за отглеждане на дете до 2 г.:

40 хил. майки

4. От увеличението на МРЗ:

1342 приемни семейства

5. От увеличението на киловатите за енергийно подпомагане и размера на ГМД:

около **260 хил. лица и семейства**, получаващи целеви помощи за отопление, от които **45 хил. нови случая; 496 хил. лица с увреждания.**

29 май 2013 г.